# EUROPOS PARLAMENTAS

*2004* *2009*

*Konstitucinių reikalų komitetas*

**2008/0090(COD)**

26.1.2009

# NUOMONĖ

Konstitucinių reikalų komiteto

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais
(COM(2008)0229 – C6-0184/2008 – 2008/0090(COD))

Nuomonės referentas: Anneli Jäätteenmäki(*)

Darbo su susijusiais komitetais procedūra. Darbo tvarkos taisyklių 47 straipsnis

PA_Legam

## TRUMPAS PAGRINDIMAS

Skaidrumas yra svarbiausias Europos Sąjungos principas. Tai aiškiai pabrėžiama Europos bendrijos steigimo sutarties 255 straipsnyje:

> *„Visi Sąjungos piliečiai ir visi vienoje iš valstybių narių gyvenantys ar būstinę joje įregistravę fiziniai ar juridiniai asmenys turi teisę į prieigą prie Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentų“.*

Be to, Lisabonos sutartyje nurodoma:

> *„Priimant sprendimus, siekiama kuo didesnio viešumo ir artimesnio bendravimo su piliečiais“.* (ES sutarties 10 straipsnio 3 dalis).

Be to:

> *„Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai, siekdami skatinti tinkamą valdymą ir užtikrinti pilietinės visuomenės dalyvavimą, veikia kuo atviriau“.* (Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 15 straipsnio 3 dalis).

Šiuo metu galiojantis Reglamentas Nr. 1049/2001 buvo svarbus žingsnis siekiant didesnio viešumo. Per šešerius metus nuo jo įgyvendinimo prisidėta prie skaidresnės Europos institucijų administravimo kultūros sukūrimo.

Šiam procesui svarbūs Teisingumo Teismo sprendimai, priimti remiantis Reglamento Nr. 1049/2001 nuostatomis. Paskutinysis iš jų – labai svarbi nutartis, kurią Teismas priėmė vadinamojoje Turco byloje (T-84/03 Turco prieš Tarybą). Teismas nusprendė, kad Taryba turėtų sudaryti galimybes konsultuotis su jos teisės tarnyba, jeigu ši konsultacija susijusi su teisės aktu. Teismo įsitikinimu, skaidrumo ir viešumo principai, kuriais turi būti vadovaujamasi priimant sprendimus, sudaro visuotinės svarbos interesą ir tai yra pagrindas atskleisti informaciją, susijusią su teisinėmis konsultacijomis. Savo išvadose Teismas pažymi, kad institucijos, užtikrindamos atvirumą, įgyja didesnį teisėtumą Europos piliečių akyse; taip skatinamas piliečių pasitekėjimas institucijomis.

**Komisijos pasiūlymo nuostatos**

2008 m. balandžio 30 d. Komisija pateikė pasiūlymą dėl Reglamento Nr. 1049/2001 dalinio pakeitimo. Europos Parlamentas kreipėsi dėl minėtojo reglamento persvarstymo savo 2006 m. balandžio 4 d. rezoliucijoje. Komisija aiškinamojoje dalyje bando sudaryti įspūdį, kad pakeitė reglamentą taip, kaip tai ragino padaryti Parlamentas.

Deja, tai ne visai tiesa. Nors Parlamentas ragino užtikrinti daugiau viešumo, daugumoje Komisijos pateiktų pakeitimų siūloma mažinti dabartinį standartą.

Griežčiausias iš Komisijos siūlomų pakeitimų susijęs su 3 straipsniu; remiantis šiuo pakeitimu, būtų labai apribota dokumento apibrėžtis. Jeigu šie pakeitimai būtų patvirtinti, tai reikštų, kad tik dalis dokumentų, kurie šiuo metu paskelbti visuomenei, būtų jai prieinami ir

ateityje. Pranešėjos nuomone, šiuo metu taikoma apibrėžtis turėtų likti nepakeista, kadangi ji aprėpia visus susijusius, o ne tik registruotus dokumentus.

Dar vienas pranešėjai susirūpinimą keliantis pakeitimas susijęs su valstybių narių teise neviešinti 5 straipsnyje nurodytų dokumentų. Remiantis Komisijos pasiūlyta formuluote, valstybėms narėms būtų suteikta neribota teisė remtis jose galiojančiais nacionaliniais teisės aktais. Institucijos galėtų svarstyti tik tuos argumentus, kurie grindžiami minėtojo reglamento nuostatomis. Užtikrinus šią teisę, būtų suduotas smūgis skaidrumui, t. y. valstybės narės įgytų teisę spręsti dėl skaidrumo išskirtinai savo nuožiūra. Šiuo atveju turėtų pakakti išimčių, kurios išvardytos Reglamento 4 straipsnyje. Jeigu jų nepakanka, turėtų būti keičiamos 4 straipsnio nuostatos, o ne suteikiamos neribotos teisės valstybėms narėms.

Komisija absoliučiai neatsižvelgė į Parlamento 2006 m. balandžio 4 d. rezoliucijoje pateiktus pasiūlymus dėl galimybės Parlamentui pasinaudoti demokratinės priežiūros teise. Parlamentui privalo būti suteikta prieiga prie opių dokumentų, kadangi tai jam būtina norint visapusiškai vykdyti savo pareigas. Institucijos gali susitarti dėl šių dokumentų tvarkymo procedūrų.

Nežiūrint į tai, kai kuriuos Komisijos pateiktus pakeitimus Parlamentas įvertino teigiamai. Visų pirma tai, kad išplečiama ne tik ES piliečių teisė į prieigą, kaip numatoma pagal šiuo metu galiojantį reglamentą, bet ir visų fizinių ar juridinių asmenų teisė į prieigą, taip pat aplinkos apsaugos nuostatos, parengtos atsižvelgiant į Orhuso konvenciją, ir geresnės prieigos prie teisėkūros dokumentų užtikrinimas.

Deja, šių palankiai įvertintų pakeitimų gerokai mažiau negu tų, kuriuos Parlamentas įvertino neigiamai. Pranešėja, atsižvelgdama į neigiamai įvertintus pakeitimus, laikosi nuomonės, kad geriau palikti galioti dabartines reglamento nuostatas, o ne tvirtinti pakeitimus, dėl kurių šio reglamento poveikis susilpnėtų.

## PAKEITIMAI

Konstitucinių reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pranešimą įtraukti šiuos pakeitimus:

**Pakeitimas 1**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**18 a konstatuojamoji dalis (nauja)**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| | ***(18a) Institucijos turėtų užtikrinti, kad plėtojant informacines technologijas būtų lengviau naudotis prieigos teise ir dėl to nesumažėtų visuomenei prieinamos*** |

***informacijos kiekis.***

*Pagrindimas*

*Informacinių technologijų pažanga gali neigiamai ir teigiamai veikti visuomenės galimybes susipažinti su informacija. Institucijos turėtų stengtis skatinti teigiamą ir mažinti neigiamą poveikį. Nuostatos dėl prieigos prie elektroninių duomenų bazių informacijos parengtos iš dalies pakeitus 3 straipsnyje nurodytų dokumentų apibrėžtį, be to, 15 straipsnyje siūlomas bendras įsipareigojimas gerai informuoti. Šie pakeitimai taip pat naudingi teisės į gerą administravimą, kuri nustatyta Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje, požiūriu.*

**Pakeitimas 2**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**3 straipsnio a punktas**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| (a) dokumentas – bet kuria forma (parašytas ant popieriaus, elektroninėje laikmenoje arba garso, vaizdo ar audiovizualiniame įraše) pateiktas turinys, ***kurį institucija parengė ir oficialiai persiuntė vienam arba daugiau gavėjų***, ***arba kitaip užregistruotas arba gautas institucijos***; elektroninėje laikmenoje, tvarkymo ir paieškos sistemose ***esantys duomenys yra dokumentai***, ***jeigu juos galima atspausdinti arba padaryti jų elektroninę kopiją,*** naudojantis turimomis sistemos naudojimo priemonėmis; | (a) dokumentas – bet kuria forma (parašytas ant popieriaus, elektroninėje laikmenoje arba garso, vaizdo ar audiovizualiniame įraše) pateiktas turinys, ***susijęs su institucijos atsakomybės sritį atitinkančiais politika, veiksmais ir sprendimais***; elektroninėje laikmenoje, tvarkymo ir paieškos sistemose ***(įskaitant institucijų darbui naudojamas išorės sistemas) esanti informacija sudaro dokumentą ar dokumentus, jeigu ji gali būti išgauta vieno ar kelių spaudinių arba elektroninių kopijų pavidalu*** naudojantis ***bet kokiomis*** turimomis ***priimtinomis*** sistemos naudojimo priemonėmis; |

*Pagrindimas*

*Pakeitime atkuriama dabartinė bazinės dokumento apibrėžties formuluotė, kadangi, remiantis Komisijos pasiūlymu, leidžiama savo nuožiūra riboti teisę į prieigą prie informacijos. Papildžius formuluotę, būtų numatoma suteikti prieigą prie elektroninėse duomenų bazėse laikomos informacijos ir pasiekti naujoje 18 konstatuojamoje dalyje nurodytą tikslą.*

**Pakeitimas 3**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**4 straipsnio 2 dalies c punktas**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| (c) teisinės pagalbos ir teismo proceso, arbitražo ir ginčų sprendimo procedūrų, | (c) teisinės pagalbos ir teismo proceso, arbitražo ir ginčų sprendimo procedūrų, ***išskyrus teisines konsultacijas, susijusias su teisės akto arba bendrai taikomo teisinės galios neturinčio akto rengimo procedūromis***, |

*Pagrindimas*

*Remiantis Teisingumo Teismas nutartimi Turco byloje, atskleidžiant informaciją, susijusią su teisinėmis konsultacijomis teisinių iniciatyvų metu, užtikrinamas didesnis teisėkūros proceso skaidrumas ir viešumas ir stiprinamos Europos piliečių demokratinės teisės.*

**Pakeitimas 4**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**4 straipsnio 5 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 5. ***Valstybines pareigas einančių asmenų, valstybės tarnautojų ir suinteresuotųjų asmenų atstovų vardai, pavardės, prievardžiai ir pareigos, susiję su jų profesine veikla atskleidžiami, išskyrus atvejus, kai tam tikromis aplinkybėmis šios informacijos atskleidimas neigiamai paveiktų tokius asmenis. Kiti asmens duomenys atskleidžiami laikantis teisėto tokių duomenų tvarkymo sąlygų, nustatytų EB teisės aktuose dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis.*** | 5. ***Asmens duomenys neatskleidžiami, jei juos atskleidus būtų pažeistas atitinkamo asmens privatumas ar neliečiamumas. Asmens privatumui ar neliečiamumui nekenkiama:*** |
| | ***- jeigu duomenys susiję tik su atitinkamo asmens profesine veikla, nebent ypatingomis aplinkybėmis esama priežasčių manyti, kad atskleidus duomenis asmeniui būtų daromas neigiamas poveikis,*** |
| | ***- jeigu duomenys susiję tik su viešuoju asmeniu, nebent ypatingomis aplinkybėmis esama priežasčių manyti, kad atskleidus duomenis asmeniui ar kitiems su juo susijusiems asmenims būtų*** |

***daromas neigiamas poveikis,***

***- jeigu duomenys jau paskelbti sutikus atitinkamam asmeniui.***

***Nežiūrint į tai, asmens duomenys atskleidžiami, jeigu tai būtina vardan visuotinės svarbos intereso. Šiuo atveju institucija ar organizacija konkrečiai įvardija viešąjį interesą. Ji nurodo priežastis, dėl kurių tam tikru atveju viešasis interesas svarbesnis už atitinkamo asmens interesus.***

***Jeigu institucija ar organizacija atsisako suteikti prieigą prie dokumento remdamasi 1 dalies nuostatomis, ji sprendžia dėl to, ar galima leisti iš dalies susipažinti su minėtuoju dokumentu.***

*Pagrindimas*

*Komisijos pasiūlyme deramai neatsižvelgta į būtinybę išsaugoti tinkamą pagrindinių teisių, kurioms keliama grėsmė, pusiausvyrą ir neįvertinama Pirmosios instancijos teismo nutartis byloje dėl bendrovės „Bavarian Lager“.*

**Pakeitimas 5**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**4 straipsnio 7 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 7. Šiame straipsnyje numatytos išimtys ***yra*** taikomos tiktai tokiam laikotarpiui, kai toks draudimas yra pateisinamas, atsižvelgiant į dokumento turinį. Išimtys gali būti taikomos ne ilgiau kaip 30 metų. Kalbant apie dokumentus, kuriems išimtys taikomos dėl asmens duomenų apsaugos ar komercinių interesų, taip pat slapto pobūdžio dokumentų atveju, išimtys, jei reikia, gali būti taikomos ir pasibaigus šiam laikotarpiui. | 7. Šiame straipsnyje numatytos išimtys ***netaikomos dokumentams, perduodamiems pagal procedūras, susijusias su teisės akto arba bendrai taikomo teisinės galios neturinčio akto rengimu. Išimtys*** taikomos tiktai tokiam laikotarpiui, kai toks draudimas yra pateisinamas, atsižvelgiant į dokumento turinį. Išimtys gali būti taikomos ne ilgiau kaip 30 metų. Kalbant apie dokumentus, kuriems išimtys taikomos dėl asmens duomenų apsaugos ar komercinių interesų, taip pat slapto pobūdžio dokumentų atveju, išimtys, jei reikia, gali būti taikomos ir pasibaigus šiam laikotarpiui. |

*Pagrindimas*

*Remiantis Teisingumo Teismas nutartimi Turco byloje, atskleidžiant informaciją, susijusią su teisinėmis konsultacijomis teisinių iniciatyvų metu, užtikrinamas didesnis teisėkūros proceso skaidrumas ir viešumas ir stiprinamos Europos piliečių demokratinės teisės.*

**Pakeitimas 6**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**5 straipsnio 2 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 2. Jeigu prašymas susijęs su dokumentu, kurį parengė valstybė narė, išskyrus dokumentus, perduotus vykstant teisės akto arba bendro taikymo teisinės galios neturinčio akto priėmimo procedūrai, konsultuojamasi su tos valstybės narės valdžios institucijomis. Dokumentą turinti institucija atskleidžia jį, išskyrus atvejus, kai valstybė narė pateikia priežastis, dėl kurių jis turėtų likti neatskleistas, remdamasi išimtimis, nurodytomis 4 straipsnyje, ***arba konkrečiomis savo teisės nuostatomis, draudžiančiomis atskleisti atitinkamą dokumentą***. Institucija įvertina valstybės narės pateiktų priežasčių tinkamumą – ***kiek jos pagrįstos šiame reglamente nustatytomis išimtimis***. | 2. Jeigu prašymas susijęs su dokumentu, kurį parengė valstybė narė, išskyrus dokumentus, perduotus vykstant teisės akto arba bendro taikymo teisinės galios neturinčio akto priėmimo procedūrai, konsultuojamasi su tos valstybės narės valdžios institucijomis. Dokumentą turinti institucija atskleidžia jį, išskyrus atvejus, kai valstybė narė pateikia priežastis, dėl kurių jis turėtų likti neatskleistas, remdamasi išimtimis, nurodytomis 4 straipsnyje. Institucija įvertina valstybės narės pateiktų priežasčių tinkamumą. |

*Pagrindimas*

*Valstybėms narėms neturėtų būti suteikta absoliuti teisė taikyti nacionalinius teisės aktus. 4 straipsnyje išvardytos išimtys turėtų būti pakankama priežastis nesuteikti prieigos.*

**Pakeitimas 7**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**8 straipsnio 1 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 1. Pakartotinė paraiška nagrinėjama nedelsiant. Per ***30*** darbo dienų nuo tokios paraiškos užregistravimo, institucija arba duoda leidimą susipažinti su dokumentu ir | 1. Pakartotinė paraiška nagrinėjama nedelsiant. Per ***15*** darbo dienų nuo tokios paraiškos užregistravimo, institucija arba duoda leidimą susipažinti su dokumentu ir |

| | |
|---|---|
| per tą laikotarpį suteikia tokią galimybę pagal 10 straipsnį, arba pareiškėjui raštu nurodo visiško arba dalinio atsisakymo priežastį. Visiško arba dalinio atsisakymo atveju institucija informuoja pareiškėją apie tai, kokiomis priemonėmis jis gali ginti savo teises. | per tą laikotarpį suteikia tokią galimybę pagal 10 straipsnį, arba pareiškėjui raštu nurodo visiško arba dalinio atsisakymo priežastį. Visiško arba dalinio atsisakymo atveju institucija informuoja pareiškėją apie tai, kokiomis priemonėmis jis gali ginti savo teises. |

*Pagrindimas*

*Pratęsti terminą iki 30 dienų, kaip numatyta Komisijos pasiūlyme, neparanku. Palyginti su visais nacionaliniais prieigos prie informacijos įstatymais, galiojančiais ES viduje, Komisijos siūlomas 30 darbo (!) dienų terminas būtų neigiamas pavyzdys.*

**Pakeitimas 8**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**9 straipsnio 7 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 7. Komisija ir Taryba ***teikia su*** slapto pobūdžio ***dokumentais susijusią informaciją*** Europos ***Parlamentui*** pagal tarp šių institucijų priimtus susitarimus. | 7. Komisija ir Taryba ***užtikrina adekvačią*** slapto pobūdžio ***dokumentų priežiūrą, kurią atlieka*** Europos ***Parlamentas*** pagal tarp šių institucijų priimtus susitarimus. |

*Pagrindimas*

*Parlamentui turi būti suteikta prieiga prie slaptų dokumentų, kad jis galėtų visapusiškai atlikti savo demokratinės priežiūros pareigas.*

**Pakeitimas 9**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**12 straipsnio -1 dalis (nauja)**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| | ***-1. Institucijos sudaro visas įmanomas galimybes, kad visuomenė tiesiogiai pasiektų dokumentus elektroniniu būdu arba naudodamasi registru, kaip numatoma pagal atitinkamos institucijos taisykles.*** |

*Pagrindimas*

*Šis standartas neturėtų būti mažinamas teisinės galios neturinčių dokumentų požiūriu.*

**Pakeitimas 10**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**12 straipsnio 1 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 1. Laikantis ***4 ir 9 straipsnio*** nuostatų, visuomenei turėtų būti tiesiogiai prieinami, dokumentai, parengti arba gauti ES teisės aktų arba bendro taikymo teisinės galios neturinčių aktų priėmimo procese . | 1. ***Ypač*** laikantis ***9 straipsnio*** nuostatų, visuomenei turėtų būti tiesiogiai prieinami, dokumentai, parengti arba gauti ES teisės aktų arba bendro taikymo teisinės galios neturinčių aktų priėmimo procese. |

*Pagrindimas*

*Logiška ankstesnio pakeitimo išvada.*

**Pakeitimas 11**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**12 straipsnio 4 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 4. ***Kiekviena institucija savo darbo tvarkos taisyklėse apibrėžia su kokiais kitų kategorijų dokumentais visuomenė gali tiesiogiai susipažinti.*** | ***4. Institucijos parengia bendrą savo dokumentų registrų sąsają ir būtinai užtikrina vieną prieigos punktą, kur būtų galima tiesiogiai gauti parengtus ar ES teisės aktų arba bendrai taikomų teisinės galios neturinčių aktų tvirtinimo procedūrų metu gautus dokumentus.*** |

*Pagrindimas*

*Visuomenei turi būti sukurtas vienas prieigos punktas.*

**Pakeitimas 12**

**Pasiūlymas dėl reglamento**
**15 straipsnio 1 dalis**

| *Komisijos siūlomas tekstas* | *Pakeitimas* |
|---|---|
| 1. Institucijos plėtoja gerą administracinę patirtį, siekdamos padėti įgyvendinti šiuo reglamentu garantuojamą teisę susipažinti su dokumentais. | 1. Institucijos plėtoja gerą administracinę patirtį , siekdamos padėti įgyvendinti šiuo reglamentu garantuojamą teisę susipažinti su dokumentais. ***Institucijos taip tvarko ir prižiūri turimą informaciją, kad visuomenei be didelių kliūčių būtų suteikta prieiga prie informacijos.*** |

*Pagrindimas*

*15 straipsnio 1 dalies pakeitimas grindžiamas teise į gerą administravimą, kuri nustatyta Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje, ir kuri atitinka, pvz., Suomijoje galiojančių teisės aktų nuostatas. Taip pat tai būtų žingsnis tikro ES informacijos laisvės akto link, be to, būtų skatinama siekti naujoje 18 konstatuojamoje dalyje nurodyto tikslo: informacinių technologijų raidos sąlygomis turėtų būti lengviau pasinaudoti prieigos teise ir neturėtų būti mažinamas visuomenei prieinamos informacijos kiekis.*

## PROCEDŪRA

| | |
|---|---|
| **Pavadinimas** | Visuomenės galimybė susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais |
| **Nuorodos** | KOM(2008)0229 – C6-0184/2008 – 2008/0090(COD) |
| **Atsakingas komitetas** | LIBE |
| **Nuomonę pateikė**<br>Paskelbimo plenariniame posėdyje data | AFCO<br>22.5.2008 |
| **Susijęs (-ę) komitetas (-ai) - paskelbimo plenariniame posėdyje data** | 20.11.2008 |
| **Nuomonės referentas**<br>Paskyrimo data | Anneli Jäätteenmäki<br>24.6.2008 |
| **Svarstymas komitete** | 10.9.2008 4.11.2008 |
| **Priėmimo data** | 22.1.2009 |
| **Galutinio balsavimo rezultatai** | +: 20<br>–: 0<br>0: 1 |
| **Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai** | Enrique Barón Crespo, Richard Corbett, Jean-Luc Dehaene, Andrew Duff, Anneli Jäätteenmäki, Aurelio Juri, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Timothy Kirkhope, Jo Leinen, Íñigo Méndez de Vigo, Ashley Mote, Adrian Severin, József Szájer, Riccardo Ventre, Johannes Voggenhuber, Andrzej Wielowieyski |
| **Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)** | Costas Botopoulos, Klaus-Heiner Lehne, Gérard Onesta, Sirpa Pietikäinen, Mauro Zani |